

*Марчак Т.А., кандидат філологічних наук, доцент,
Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»*

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА РИЗИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ЗВО

В останні роки однією з найпопулярніших та обговорюваних проблем в Україні та світі стало питання цифровізації. Під цифровізацією розуміється «перехід на цифровий спосіб зв'язку, запису та передачі за допомогою цифрових пристроїв» Цифровізація активно розвивається і в економіці, і системах управління (HR-діджиталізація), й у освіті. Ідеї цифровізації пропагуються багатьма відомими управлінцями та політиками. Цифровізація слідом за глобалізацією оголошується головним трендом в освіті.

Якщо спробувати визначити суть цифровізації освіти, вона складається з трьох компонентів: по-перше, це оснащення освітніх закладів якісним програмним забезпеченням, інформаційними системами, що забезпечують доступ до освітніх ресурсів; по-друге, це впровадження інформаційних (дистанційних) технологій, які передбачають опосередковану взаємодію здобувачів освіти та науково-педагогічного працівника; і по-третє, он-лайн навчання (e-learning), що дозволяє організувати освітню діяльність та онлайн-взаємодія здобувачів освіти та науково-педагогічного працівника.

Серед аргументів «за» цифрову революцію визначають:

- кардинальну зміну ринку праці – появу нових компетенцій, покращення кооперації, підвищення відповідальності громадян, їх здатність приймати самостійні рішення;
- перетворення навчальних процесів, підвищення ролі студента у пошуку інформації та вирішенні проблем, розвиток комунікативних здібностей та творчого потенціалу;
- економічна ефективність, відсутність тимчасових та географічних кордонів, можливість індивідуалізації, оптимізація роботи викладача.

Однак при найближчому розгляді ці аргументи можна трактувати не так однозначно.

Визначимо ризики цифровізації освіти у ЗВО.

1. Надмірне захоплення ідеями цифровізації, на наш погляд, може призвести до зниження активності цілого ряду викладачів, які мають цінний педагогічний досвід, але не освоїли цифрові ресурси на його трансляції, технологічно некомпетентних. В умовах «старіння» викладацького корпусу ця проблема нам видається досить актуальною. У європейських дослідженнях ця особливість отримала назву «цифрового розриву», але

обговорюється в основному стосовно технологічної некомпетентності з боку здобувачів освіти.

2. Виникає проблема мотивації здобувачів освіти, створення такого онлайн-середовища, в якому студенти хочуть вчитися. У рамках традиційних моделей навчання функції мотивації, мети, визначення цілей та оцінювання діяльності студента більшою мірою здійснює викладач, оскільки суб'єкт-суб'єктні форми взаємодії дозволяють педагогу коригувати навчальний процес, виходячи з індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Враховуючи, активне впровадження дистанційних технологій, з переходом до віртуальної взаємодії виникає потреба самомотивації, самооцінювання навчальної діяльності студентом або забезпечення мультиваріативності навчальних курсів, що у свою чергу призведе до проблеми високої трудової затрати при їх підготовці.

3. Відсутність повноцінної комунікації ніяк не призводитиме до розвитку комунікативних здібностей, скоріше, навпаки, що відчуває дефіцит у спілкуванні молодого покоління, адже їм все складніше буде висловлювати свою думку, відстоювати свою точку зору.

З усього сказаного можна дійти невтішного висновку: модернізація вітчизняної вищої освіти неминуча, вона слідує в ногу з часом, але необхідно враховувати ризики нововведень і не відмовлятися від традиційних технологій, що довели свою ефективність.